Hark! The Herald Angels Sing in It's a Wonderful Life

"HOOR DE ENGELEN ZINGEN VAN DE NIEUWGEBOREN HEER"

"Was ik maar nooit geboren!" Een engel toont de hopeloze George Bailey hoe de wereld er zonder hem zou uitzien. ***It's a Wonderful Life*** *(1946) van Frank Capra is de ultieme kerstfilm met een lofzang op de nieuwgeborene.*

Tekst: COR OLIEMEULEN

HET VERHAAL

George Bailey (James Stewart) wil iets groots doen in het leven. "Ik schud het stof van deze stad af en ga de wereld zien. Italië, Griekenland, het Parthenon, het Colosseum. Ik ga vliegvelden bouwen en wolkenkrabbers van honderd etages, kilometerslange bruggen..." Helaas vervliegen al zijn dromen nadat zijn vader overlijdt. George moet het leenkantoor gaan runnen, voordat sluwe woekeraar Potter (Lionel Barrymore) het overneemt. George is veroordeeld tot het weinig opwindende Bedford Falls en trouwt met jeugdliefde Mary (Donna Reed). Hij is zeer geliefd bij de bevolking en moet voortdurend opboksen tegen de praktijken van Potter, die zijn huurders uitbuit. George besluit om een kleine woonwijk uit de grond te stampen. Potter biedt George aan voor hem te komen werken voor een astronomisch salaris, maar George weigert. Als zijn oom Billy 8.000 dollar verliest, dreigt het leenkantoor plotsklaps failliet te gaan en wordt George beschuldigd van nalatigheid. Potter wijst George er fijntjes op dat hij met zijn levensverzekering meer waard is wanneer hij dood is. Als George op kerstavond ten einde raad in een sneeuwstorm van een brug wil springen, ontmoet hij beschermengel Clarence. Die laat hem zien hoe Bedford Falls – inmiddels Pottersville genaamd – zonder George Bailey in verval is geraakt.

DE SCÈNE

George stormt opgewonden zijn huis binnen. "Mary! Mary!" Vier mannen met hoeden staan hem op te wachten. George geeft de bankinspecteur hartelijk een hand. "*Merry Christmas!*" De politieman haalt het arrestatiebevel uit zijn binnenzak, de journalist kijkt al even verwonderd, terwijl zijn collega een foto maakt. "Gelukkig Kersfeest! Ik ga de gevangenis in!", lacht George, die bijna niet kan geloven dat hij in zijn echte leven is teruggekeerd. Hij laat de mannen verontwaardigd achter en rent door het huis op zoek naar zijn vrouw. Zijn kinderen roepen vanaf bovenaan de trap in koor: "*Merry Christmas, Daddy!*"

Klassiek in films

George sprint naar boven en omhelst zijn kinderen innig. Dan stormt Mary het huis binnen, rent ook naar boven en valt in Georges armen. George kust Mary. “Laat me je voelen, ben je echt? Je hebt geen idee wat er mij is gebeurd!” Mary zegt: “Jij hebt geen idee wat er hier is gebeurd!” Ze sleept George met twee kinderen op zijn rug en twee kinderen aan zijn arm naar de kerstboom en veegt in een beweging spullen van twee tafeltjes. “George, het is een wonder, een wonder!” Mary rent naar de voordeur en laat tientallen mensen binnen. Iemand kiepert een mand vol bankbiljetten om, anderen legen hun beurzen en spaarpotten. Iedereen weet inmiddels dat George in moeilijkheden verkeert en realiseert zich dat ze hun woningen aan George te danken hebben. Mary nodigt de bezoekers uit voor een glas bowl en dochter Janie begint piano te spelen. *Hark! The Herald Angels Sing* zingt de meute uit volle borst. De persfotograaf schiet een plaatje, de bankinspecteur en journalist gooien ook wat geld op tafel, waarna de politieman met een brede glimlach het arrestatiebevel verscheurt. Dan verschijnt broer Harry in marine-uniform ten tonele en brengt een toast uit: “Op de rijkste man van de stad!” Mary (en menig kijker) pinkt een traantje weg.

DE MUZIEK

Regisseur Frank Capra hanteerde veelvuldig de schaar in de soundtrack van Dimitri Tiomkin en verruilde bijvoorbeeld het filmthema van de Russische componist voor de Amerikaanse traditional *Buffalo Gals*. De muziek van *It’s a Wonderful World* blijft echter hartverwarmend. Geheel in stijl klinkt tijdens de apotheose het achttiende-eeuwse kerstlied van Charles Wesley, *Hark! The Herald Angels Sing*, in het Nederlands vertaald door dichter Willem Barnard met *Hoor de eng’len zingen d’eer* en opgenomen onder nummer 135 in het *Liedboek voor de Kerken*.
Hymnes werden destijds belangrijker geacht dan de muziek. Dat weerhield de Engelse tenor William Hayman Cummings er niet van om het lied te koppelen aan een melodie uit *Festgesang* (ofwel *Gutenberg Cantata*, 1840) van de Duitse componist Felix Mendelssohn, die in 1847 zijn oratorio *Elijah* voor het eerst in Londen opvoerde en waar de jonge Cummings koorzanger was. *Hark! The Herald Angels Sing* werd beschouwd als een van de *Great Four Anglican Hymns*, die in de negentiende eeuw veelvuldig werden uitgevoerd in Anglicaanse en protestantse kerken wereldwijd. Het is enigszins opmerkelijk dat de belijdend rooms-katholieke Frank Capra, die op zesjarige leeftijd verhuisde van Sicilië naar Los Angeles, zo’n lied gebruikte als zalvend slotstuk van *It’s a Wonderful Life*. Hoewel de film destijds flopte in de bioscoop is hij tegenwoordig rond Kerstmis ook bij ons niet meer van de buis weg te slaan.
Frank Capra wist als geen ander de gewone man te confronteren met de grote boze wereld, waar alles draait om geld en macht. Hij deed dat al met *Mr. Smith goes to Washington* (1939), waarin een padvindersleider (ook James Stewart) het schopt tot senator en op tragikomische wijze kennismaakt met corruptie. Zo’n zelfde naïeve goedzak is George in *It’s a Wonderful Life*. Hij runt het leenkantoor met oog voor de medemens, gaat zelf in een bouwval wonen en zal zichzelf nooit verrijken, zoals de duivelse uitzuiger Potter. George leeft een leven van opoffering, is bestand tegen verleiding, leert de bewoners lessen in burgerlijk fatsoen en staat op tegen het kwaad. Zoals Jezus zieken genas, redt George een man van giftige pillen en zoals Jezus voorkwam dat Maria Magdalena nog verder afgleed, behoedt George de losbandige Violet voor een soortgelijk lot. George Bailey wilde niet meer leven, maar stond op uit de dood. Als iemand op aarde een lied als *Hark! The Herald Angels Sing* verdient, is hij het wel. «